

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Tóth Miklós ügyvéd által képviselt I.rendű felperes neve (**I. rendű felperes címe**) I. rendű és II. rendű felperes neve (**II. rendű felperes címe**) II. rendű felperesnek - a jogtanácsos által képviselt I.rendű alperes neve I. rendű, a Dr. Bánhegyi Magdolna Ügyvédi Iroda által képviselt II. rendű alperes neve (**II. rendű alperes címe**) II. rendű és a Tarr Ügyvédi Iroda által képviselt **III. rendű alperes neve** (**III. rendű alperes címe**) III. rendű alperes ellen jogalap nélküli gazdagodás iránt indított perében a Fővárosi Bíróság által 2011. november 2. napján meghozott 64.P.22.736/2010/19. számú ítélet ellen az I-II. rendű felperes részéről 20. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. és II. rendű felpereseket, hogy személyenként fizessenek meg 15 napon belül az I. rendű alperesnek 50.000 (ötvenezer) forint, a II. rendű alperesnek 63.500 (hatvanháromezer-ötszáz) forint, a III. rendű alperesnek 63.500 (hatvanháromezer-ötszáz) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt fellebbezési illetéket az I. és II. rendű felperesek költségmentessége folytán az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az I-II. rendű felperesek végleges keresetükben elsődlegesen jogalap nélküli gazdagodás, másodlagosan kártérítés címén egymás között egyenlő arányban 100.000.000 forint vagyoni kártérítés, továbbá személyenként 80.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérték kötelezni egyetemlegesen az I-III. rendű alpereseket. A keresetük jogszabályi alapjaként a Ptk. 339. § (1) bekezdését és az 1992. évi XXXVIII. törvény 108/A. §-át jelölték meg.

Előadták, hogy a Szovjetunióból Magyarországra történt 1990. júliusi áttelepülésükkor pénzüket a **V.bank** útján utalták át Magyarországra transzferábilis rubelben. A II. rendű alperes 1991. február 19-én aláíratott az I. rendű alperessel

egy olyan nyilatkozatot, miszerint a javára érkezett, de megfelelő banki fedezet hiányában nem kifizethető 36.875.503 forintot akkor fizeti ki, ha a Szovjetunió maradéktalanul törlesztette Magyarországgal szembeni tartozását. A felperesek álláspontja szerint e nyilatkozat aláírásával a II. rendű alperes, illetve az „érintett szervek” jogellenes magatartást tanúsítottak és a nemzetközi szerződésekkel, valamint szokásjoggal ellentétben államközi szerződésekkel kapcsolták össze az állampolgárok vagyoni helyzetét. Felülvizsgálták volna áttelepülési szándékukat, amennyiben tudják, hogy Magyarország és a Szovjetunió között 1990. augusztus 1. után a transzferábilis rubelben érkező átutalások magyar részről forintkifizetés valóságos alapjául nem szolgálnak. A II. rendű alperesnél 1997. január 27-én mindketten aláírtak egy olyan nyilatkozatot, miszerint az áttelepülésük jogcímén történt átutalás utolsó részleteként megkaptak 31.875.503 forintot, mellyel a forintösszeg teljes kiegyenlítést nyert és nincs a II. rendű alperessel, illetőleg más magyar szervvel szemben további követelésük. A nyilatkozat azt is tartalmazza, hogy a nevükön a II. rendű alperesnél különleges zárolt számlán kezelt összeg fedezetét az orosz fél ugyan továbbra sem bocsátotta a magyar fél rendelkezésére, a magyar fél azonban a II. rendű alperes elnöke és a pénzügyminiszter döntése alapján a kifizetést teljesítette. Az I. rendű alperes a nyilatkozatra saját kezűleg rávezette: igényt tart a kamatokra is. A későbbiekben levelezést folytattak a II. rendű alperessel és a Magyar Államkincstárral, a levélváltások azonban eredmény nélküliek voltak. A II. rendű alperes perbeli előadása előtt nem volt tudomásuk arról a kormányhatározatról, mellyel a kialakult helyzetet rendezni kívánták. A mai napig nem tudják, hogy a három alperes közül melyikkel állnak jogviszonyban, egyáltalán van-e közöttük jogviszony, és kinek a joghatósága alá tartozik az ügyük. Az állampolgársági esküt 1996. január 5-én tették le, így ettől az időponttól „teljes értékű” magyar állampolgárok. Álláspontjuk szerint az alperesek Alkotmányt sértettek, nem volt jogcímük, hogy visszatartsák az átutalt pénzüket, jogellenesen jártak el, amikor azt államadósságként kezelték és a két állam közötti vita rendezéséhez kötötték a kifizetését. Az 1990. január 5. és 1997. január 1. közötti időszakra nem kaptak kamatot, ezért 55.000.000 forint káruk keletkezett. A kamatot üzleti vállalkozásukba forgathatták volna, ennek hiányában haszontól estek el, amellyel 45.000.000 forint káruk keletkezett. A vagyoni kár mellett nem vagyoni kárt is szenvedtek, ugyanis a késedelmes kifizetés lehetetlen helyzetbe hozta családjukat, az egészségük megromlott, 20 éven keresztül megaláztatásban volt részük. A követelésük a kamatokat illetően 1997. január 1-jén, az egyéb igények tekintetében az 1990. júliusi áttelepülésük után 60 nappal vált esedékessé. Az a pénz, amit nem kaptak meg időben, a tulajdonukat képezi, ebből következően igényük tulajdoni igény, így a Ptk. 115. §-ában foglaltak szerint szó sem lehet elévülésről. Egyébként pedig az alpereseknek ügyvédi felszólító leveleket küldtek és kérelmeket nyújtottak be „az Ombudsmantól kezdve a szakállamtitkárig bezárólag”, amely a bírói gyakorlat szerint elegendő az elévülés megszakításához. Indítványozták igazságügyi szakértő kirendelését annak bizonyítására, miért nem kapták meg a részükre átutalt pénzt, miként jártak el hasonló ügyekben az alperesek, mi volt a más országokból áttelepültekkel kapcsolatban követett eljárás.

Az I. rendű alperes a kereset elutasítását és a felperesek perköltségben való marasztalását kérte. Előadta, hogy a követelés jogszabályi alapjaként a felperesek által megjelölt törvényi rendelkezések nem alapozzák meg az I. rendű alperes neve kártérítési felelősségét. Az I. rendű alperes, mint polgári jogi jogalany nem okozott kárt a felpereseknek és nem felel az önálló jogi személy II. rendű alperes esetleges kárt okozó tevékenységéért vagy mulasztásáért. A felperesek az általuk hivatkozott nyilatkozatokban foglaltak szerint a II. rendű alperessel álltak jogviszonyban és 1997-ben el is számoltak vele. Az I. rendű alperes jogalap nélkül nem gazdagodott, ezt a felperesek a perben nem bizonyították.

A II. rendű alperes ugyancsak a kereset elutasítását és a felperesek perköltségben való marasztalását kérte. Előadta, hogy a Szovjetunióból áttelepült személyek pénzeszközeinek átutalásai ún. nem kereskedelmi fizetési rendszerben, az 1963. február 8-án Prágában aláírt és 1963. április 1-jén hatályba lépett multilaterális egyezmény (Prágai egyezmény) alapján transzferábilis rubel fedezete mellett történtek 1990. augusztus 1-ig, amikor is a Magyar Kormány kilépett a Prágai egyezményből. A kilépés jogilag azt jelentette, hogy a magyar fél azt követően transzferábilis rubel fedezet mellett nem volt köteles elfogadni a nem kereskedelmi fizetéseket, a transzferábilis rubelben érkezett átutalások magyar részről a forint kifizetés valóságos alapjául nem szolgáltak. A Kormány humanitárius okokból 1990. november 15-én 3447/1990. szám alatt határozatot hozott az átutalások limitált összegű kifizetésére és lehetővé tette, hogy a fennmaradó összegeket az ügyfelek visszautalják a **V.bank**on keresztül egy általuk megjelölt szovjetunióbeli címre, vagy zárolt számlára helyezték. A lehetőségekről a felperesek is írásbeli tájékoztatást kaptak. Nem éltek a visszautalási lehetőséggel, az 1991. február 19-i nyilatkozat aláírásával tudomásul vették, hogy a részükre átutalt összeg csak akkor fizethető ki, ha a Szovjetunió törlesztette Magyarországgal szembeni, fedezetlen transzferábilis rubelben történt átutalásaihoz kapcsolódó tartozását. A zárolt pénzeszegek méltányossági okokból 1997-ben teljes egészében kifizetésre kerültek a kedvezményezettek javára, még jóval azt megelőzően, hogy a volt Szovjetunió adósságát Oroszország törlesztette volna a Magyar Államnak, azaz az átutalások fedezete rendelkezésre állt volna. A felperesek az 1997. január 27-én kelt nyilatkozatban kijelentették: az átutalás teljes egészében kiegyenlítést nyert és a továbbiakban sem a II. rendű alperessel, sem más magyar szervvel szemben nincs követelésük azzal a kiegészítéssel, hogy „Amennyiben az orosz **V.bank** kamatot fizet, arra igényt tartunk”. Nem valós tehát, hogy a felperesek nem kapták meg azt az összeget, amely az áttelepülésükkor őket jogosan megillette. Tekintettel arra, hogy az államadósság rendezésére csupán az áttelepülők részére történt teljes összegű kifizetéseket követően került sor, nem alapos a kifizetések visszatartására történt hivatkozás és ebből következően alaptalan bármilyen késedelmi kamatigény is. A méltányosságból előrehozott (fedezet nélküli) kifizetésekből a II. rendű alperesnek nem származott vagyoni előnye. Egyebekben a II. rendű alperes az ellenkérelmében a felperesi követelés elévülésére hivatkozott. Megjegyezte továbbá, hogy a külföldi követelésekkel való gazdálkodás feladatát az államháztartásért felelős miniszter a Magyar Államkincstár közreműködésével látja

el, a II. rendű alperes neve csak nyilvántartási feladatokat végez (1992. évi XXXVIII. törvény 108/A. §).

A III. rendű alperes is a kereset elutasítását kérte és a felperesek kötelezését a perköltség megfizetésére. Álláspontja szerint a felpereseknek legfeljebb bankszámla-követelésük állhatott volna fenn a II. rendű alperessel szemben a bankszámlán lévő pénzösszeg kifizetésére, de e követelésüket az elévülési időn belül nem érvényesítették. A kártérítés és a jogalap nélküli gazdagodás nem tulajdoni pert megalapozó jogcím. Azzal, hogy a II. rendű alperes számlájára megérkezett az általuk átutalt összeg, a felperesek szerződéses viszonyba kerültek a II. rendű alperessel is, ez alapján tarthattak igényt kifizetésre. Ebből következően a jogalap nélküli gazdagodásra való hivatkozás jogilag megalapozatlan. A kártérítéssel kapcsolatos követelés nem bizonyított. Ha egyáltalán keletkezett kár, az a keresetlevél beadását megelőző öt éven túl történt. A jogalap nélküli gazdagodás időpontját a felperesek nem jelölték meg. A III. rendű alperes egyebekben csatlakozott az I. és II. rendű alperesek ellenkérelmében foglaltakhoz. Előadta továbbá, hogy a Pénzügyi Központ - melynek a III. rendű alperes nem jogutóda - korábban devizahatóságként működött, így felmerülhet az államigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése jogcím is, az ilyen követelés viszont 1990-ben egy év alatt elévült.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 221. § (3) bekezdésében foglaltak szerint indokolt ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felpereseket, hogy fizessenek meg 15 napon belül egyetemlegesen az I. rendű alperesnek 200.000 forint, a II. és a III. rendű alpereseknek személyenként 250.000 forint perköltséget, mely összegből az áfa 50.000 forint. Egyebekben akként rendelkezett, hogy a 900.000 forint eljárási illeték az állam terhére marad. A rendelkezésre álló adatok, így különösen a felperesek nyilatkozata alapján megállapította: a felperesek esetlegesen alapos igényei 1997. január 1-jén, illetve az 1990 júliusát követő 60. napon váltak esedékessé, és mert a keresetüket az esedékessé válást követő 5 éven túl terjesztették elő, a követelésük elévült (Ptk. 324. § (1) bekezdés), azaz bírósági úton nem érvényesíthető (Ptk. 325. § (1) bekezdés). Az elsőfokú bíróság erre tekintettel mellőzte annak vizsgálatát, hogy a felperesek által megjelölt jogcímek bármelyike egyébként alapos-e, vagy sem.

Fellebbezésükben az I-II. rendű felperesek az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereset teljesítését kérték. Álláspontjuk szerint az ügyben magyar bíróságnak nincs joghatósága. Indítványozták, hogy kezdeményezzen az ítélőtábla a Pp. 155. § (2) bekezdése alapján előzetes döntéshozatali eljárást. E kérelmüket arra alapították, hogy szovjet (ukrán) állampolgárok voltak 1996. január 5-ig, amely azt jelenti, hogy a Magyar Köztársaság intézményeinek döntései nem vonatkozhattak rájuk. A késedelmi kamatkövetelés olyan jogviszonyból ered, amelynek elbírálására magyar bíróságnak nem volt joghatósága, mely álláspontot erősíti az, hogy az ügyeket egyesítették az államközi szerződéseken nyugvó adósságrendezéssel. Hangsúlyozták, hogy az I. rendű alperes az áttelepülésüket megelőzően elmulasztotta a Prágai egyezmény tartalmával és annak felmondásával kapcsolatos

tájékoztatási kötelezettségét. A II. rendű alperes, mint az ügylet lebonyolítója a per során hozta a tudomásukra, hogy született egy egyébként nem publikus kormányhatározat. Fenntartották a szakértő kirendelése iránti indítványukat. Kérték, hogy az ítélőtábla helyezze hatályon kívül az elsőfokú ítéletet és rendelje el az ügy érdemi tárgyalását.

Fellebbezési ellenkérelmében az I. rendű alperes az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperesek perköltségben való marasztalását kérte, mert az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg a kereseti követelés elévülését, és szükségtelen a felperesek által indítványozott bizonyítás.

Fellebbezési ellenkérelmében a II. rendű alperes ugyancsak az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperesek perköltségben való marasztalását kérte. Rámutatott arra, hogy a felperesek sem az elsőfokú eljárásban, sem a fellebbezésükben nem adtak elő olyan tényt, vagy körülményt, amely akár az elévülés megszakadását, akár a jogalap nélküli gazdagodás visszatérítése, illetve kártérítés iránti igény megalapozottságát bizonyítaná. Ellenezte az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése és a szakértő kirendelése iránti felperesi indítványok teljesítését.

A III. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében csatlakozott az I. és II. rendű alperesek fellebbezési ellenkérelmének indokaihoz, és fenntartva az elsőfokú eljárás során előadottakat, maga is az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A Fővárosi Ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét teljes terjedelemben bírálta felül, mert annak fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt (Pp. 228. § (4) bekezdés).

Az I-II. rendű felperesek fellebbezése alaptalan.

Az ítélőtábla elsőként a fellebbezésben felvetett eljárásjogi kérdéseket vizsgálta. A felperesek arra hivatkoztak, hogy a késedelmi kamatkövetelés alapjául szolgáló jogviszony elbírálására a magyar bíróságnak nincs joghatósága. A felperesek ezzel lényegében olyan permegszüntetési okot állítottak, melynek fennállása esetén a fellebbezési eljárásban is hivatalból a per megszüntetésének volna helye (Pp. 130. § (1) bekezdés a) pont, 157. § a) pont). A joghatósággal kapcsolatos szabályokat az 1979. évi 13. tvr. tartalmazza, melynek 62/C. §-a taxatív felsorolja, mely eljárásokban nem járhat el magyar bíróság vagy más hatóság. Megállapítható, hogy a jelen eljárás nem vonható a kizárt joghatóság ezen esetei körébe. A Pp. 155/A. §-a szerint az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárása az Európai Közösséget létrehozó Szerződésben foglalt szabályok szerint kezdeményezhető. A vonatkozó rendelkezés (EUMSZ 267. cikk) értelmében akkor vetődhet fel előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének szükségessége, ha az uniós jog értelmezésével, jogi aktusainak érvényességével kapcsolatos kérdés merül fel a per során. A felperesek nem adtak elő az Európai Bíróság előzetes döntését igénylő

kérdést és a történeti tényállás miatt az uniós jog a per mikénti eldöntésére nem is lehet kihatással.

A per érdemét illetően a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kiegészíti azzal, hogy a felperesek 1990. július hónapban települtek át Magyarországra, és a **V.bank** transzferábilis rubelben utalta át a járandóságukat. Az I. rendű alperes a transzferábilis rubel fedezete mellett történő átutalásokra vonatkozó Prágai egyezményt 1990. augusztus 1-jei hatállyal felmondta. A felperesek a II. rendű alperes 1991. február 5-i leveléből értesültek arról, hogy a kifizetést a II. rendű alperes csak számlanyitás és fedezet esetén fogja teljesíteni, ezt megelőzően csak kisebb összegeket fizet. A felperesek nem választották azt a másik lehetőséget, hogy a II. rendű alperes az általuk megjelölt kedvezményezett javára visszautalja a **V.bankon** keresztül a transzferábilis rubelt. Nem áll rendelkezésre olyan adat, miszerint 1997. január 27-ig - amikor a felperesek minden további követelésükről lemondtak -, vagy a későbbiekben az orosz bank ténylegesen kamatot fizetett volna.

Az így kiegészített tényállás alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság döntésével egyetért, jogi indokait pedig a következőkben fejti ki.

A felperesek az I. rendű alperes részéről tanúsított jogellenes magatartás körében azt sérelmezik, hogy nem tájékoztatta őket a Prágai egyezmény tartalmáról és felmondásáról. Ezzel összefüggően azt kell megállapítani, hogy nem tudtak megjelölni olyan jogszabályi rendelkezést, amely alapján az I. rendű alperest ilyen tájékoztatási kötelezettség terhelte. Az I. rendű alperesnek a tájékoztatás sem jogszabály, sem szerződés alapján nem volt kötelessége, ezért a neki tulajdonított mulasztás jogellenesség hiányában nem alapozhatja meg kárfelelősségét, és a multilaterális egyezmény felmondása sem lehet polgári jogi értelemben jogellenes. Az I. rendű alperes vonatkozásában a felperesek más magatartást nem jelöltek meg, a megjelölt magatartás alapján pedig az előbbiek miatt nem terheli kártérítési felelősség az I. rendű alperest.

A III. rendű alperes vonatkozásában azt emeli ki az ítéltábla, hogy a felperesek már az elsőfokú eljárás során sem adtak elő a vele szembeni kereset kapcsán ténybeli alapot, sőt a Pp. 121. § (1) bekezdés e) pontjában megfogalmazott tartalmi elemén kívül a keresetük összes tartalmi eleme hiányzott. Nem került megjelölésre és nem is állapítható meg, hogy a III. rendű alperes marasztalását milyen ténybeli és jogi alapon kéri, keresetükről ezért kizárólag elutasító döntés születhetett.

Ami a II. rendű alperest illet, okirat támasztotta alá a szerződéses jogviszonyt közte és a felperesek között. A jogviszony tartalma a nyilatkozat elnevezésű, 1991. február 19-én és 1997. július 27-én kelt okiratok alapján határozható meg. Az előbbi okirat azt bizonyítja, hogy a felperesek elfogadták, abban az esetben kerül a nevükre nyitott zárolt számlán jóváírásra a Szovjetunióból javukra érkezett 36.875.503 forint, ha tudomásul veszik, hogy a kifizetésére csak fedezet esetén lesz lehetőség. Az 1997. január 27-én kelt okirattal pedig az a tény bizonyított, hogy ez a

szerződéses jogviszony teljesítéssel megszűnt, a felperesek ugyanis az okiratban akként nyilatkoztak, hogy teljes kiegyenlítést nyert a részükre áttelepülésük jogcímén történt átutalás, azzal kapcsolatban semmilyen jogcímen további követelésük nincs. Rávezették ugyanakkor az okira, hogy amennyiben az orosz bank kamatot fizet, arra igényt tartanak. Mindezekre tekintettel a kamatigény az egyetlen fenntartott igény, melyet az okirat igazol a számukra. Ahhoz, hogy ezen az alapon követelést érvényesítsenek, annak bizonyítása, de mindenekelőtt előadása szükségeltetett volna, hogy a javukra nyilvántartott követelés után a **V.bank** kamatot fizetett. A felperesi állásponttal ellentétben, a perben nem merült fel szakértői kérdés, mivel a tényelőadást a feleknek kell előterjeszteniük, a szakértői vélemény a bizonyítás lehetséges eszköze (Pp. 166. § (1) bekezdés). A bíróság bizonyítást a per eldöntéséhez szükséges tények megállapítása végett rendel el (Pp. 163. § (1) bekezdés). Az adott esetben nem merült fel olyan adat a perben, amely alapján bizonyítást követően arra lehetne következtetni, hogy sor került kamatfizetésre.

A Fővárosi Ítéltábla rámutat továbbá arra, hogy a nem vagyoni kártérítés iránti kereset alapja csak személyiségi jogsértés lehet, a felperesek viszont nem adták elő és nem is bizonyították, hogy az alperesek bármelyike is személyiségi jogsértést követett volna el velük szemben. A hátrányra történő hivatkozás önmagában nem elegendő, a kártérítési felelősséghez az is szükséges, hogy azt személy elleni támadásként értékelhető személyiségi jogsértő magatartás idézze elő. A jelen esetben ez egyik alperes tekintetében sem valósult meg.

Az elsőfokú bíróság elévülésre alapított döntése kapcsán azt lehet megállapítani, hogy az előbbieken kifejtettek miatt nincs a felpereseknek követelésük, amely elévülhetett volna. A keresetük ezért nem a követelésük elévülése miatt, hanem annak alaptalansága folytán utasítandó el.

A Fővárosi Ítéltábla mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét - eltérő indokolással - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperesek fellebbezése eredménytelennek bizonyult, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelesek az alperesek jogi képviselettel felmerült másodfokú perköltségének megfizetésére. Az ítéltábla a jogtanácsosi és az ügyvédi munkadíjat - az utóbbit áfával - a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság által megállapított munkadíj 50 %-ában határozta meg. A felperesek személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illetéket az 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése folytán alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2012. szeptember 4.

. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

Dr. Magosi Szilvia s.k.
előadó bíró

Dr. Hőbl Katalin s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: